

МОЯ СІМ'Я

СТОРІНКА ДЛЯ
МАТУСЬ І ТАТУСІВ
У ПОМІЧ

БАТЬКАМ НА ЗАМІТКУ

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Обов'язково пояснюйте дитині причинно-наслідкові зв'язки. Наприклад, заліз в калюжу, промочив ноги, як наслідок – захворів, і не можна на прогулянку. Поламав іграшку дівчинки-сусідки, як наслідок – вона не хоче з тобою дружити. Так чадо на власному досвіді дізнається, що всі ваші вимоги справедливі. Якщо батьки виховують дітей таким чином, то вони виростають більш самостійними і розсудливими, легше пристосовуються до життя.

Якщо чадо закотило істерику, впадши на підлогу, вийдіть з кімнати і не розмовляйте з ним, поки воно не заспокоїться. Покажіть, що розсердилися. Але не заставляйте таке покарання надовго. Після того, як дитина заспокоїться, поговоріть з нею про її провини, пригрозьте і втіште. Пам'ятайте, що дитина, на яку постійно кричать, зникає до криків і сама стає крикуном. Чадо, яке постійно б'ють, зникає до побоїв і на них потім не реагує.

І ТАКЕ БУЛО...

ЗЯТЬ, ТЕЩА І ЯЗИК

Під такою назвою опублікувала 12 вересня 1926 року замітку польською мовою газета «Життя Волині», що виходила в Луцьку у 1924-1927 роках. Подаємо її повністю:

Францішек Образ, постійний мешканець Володимирського повіту, так зневадив лайливий і рухливий язик тещі Антоніни Бендарук, що під час останньої сварки вхопив його і відтяв одним помахом кухонного ножа! Тож зважайте, сварливі тещі, аби не розділили долі п. Бендарук! Рідного зятя заарештовано. Сварлива теща, незважаючи на таку болісну операцію, почувачється незле.

ПРИТЧА

ПРО ЛЮБОВ, ЩО ГОДУЄ СІМ'Ю

Жила собі звичайна селянська сім'я – чоловік і жінка. І жили вони з того, що вирощували яблука у своєму саду, а восени продавали їх. Та сталося одного року, що селянин, занедужавши, не зібрав урожаю. Чимало яблук зігнило. Що ж робити? Якщо не продати врожаю, то сім'я не виживе.

Чоловік зібрав усі гнилі яблука і, отримавши благословення від дружини, поїхав на ринок продавати те, що є.

Дорогою стрівав йому купець. Бачить той, що селянин їде на ринок, а його віз повний гнилих яблук, і каже:

– Що ж це ти, дурню, робиш? Везеш на ринок гнилі яблука, коли в тебе їх ніхто не купить!

– Знаю, купче, знаю, – відказує селянин. – Але що маю робити? Продавати треба, бо ж погинемо ми з дружиною.

– Еге ж, дистанеш ти від неї, коли ні з

чим повернешся з ринку. З'їсть тебе живцем!

– О, купче, про це ти не хвилюйся. Дружина «золота» у мене. Вона душі в мені не чує.

– А отакого, чоловіче, не буває! – відповідає купець.

– Та ще й як буває! «Золота» в мене дружина!

– Ну, що ж, чоловіче, посперечаймося! Зараз ми повернемося до тебе додому і скажемо, що яблука гнилі, ніхто їх в тебе не купив і жити вам не буде за що. Якщо жінка у тебе справді така, як ти кажеш, то ти виграв – віддам я тобі он той кошіль із золотом. А якщо ти бренеш і вона зчинить тобі бучу, то я виграв, і заберу твого коня з возом. Згода?

– Згода!

Повернулися вони до селянина додому. Він з порога в розпачі й каже дружині:

– Лихо, жінко! Не зміг я продати яблука! Горе нам узимку буде!

– Що ти, любий? Про що ти кажеш? Вернувся, і то добре. Та ще й гостя привів. Заходьте, відпочинете і пообідайте.

Сіли вони за стіл, а жінка селянина за ним доглядає і аж сяє від радості. Купець же тільки й повертає розмову на проданий врожай, і як ця сім'я всю зиму жити буде. А жінка селянина йому постійно відповідає:

– Та налагодиться якось усе, проживемо!

Довго вони так сиділи. Врешті-решт купець зрозумів, що програв спір. Витяг він свій кошіль і каже:

– Так, чоловіче, немало бачив я на цьому світі, але такої «золотої» дружини, як у тебе, не бачив. Правду ти казав. Ось твої гроші. Живіть щасливо!

ПРИСЛУХАЙТЕСЯ

БУДЬТЕ ТЕРПЛЯЧІ І ТЕРПИМІ

Сімейні стосунки – складна, але дуже важлива робота, якої, на жаль, ніхто не вчить. Доброта і турбота – це те, що значить найбільше. Чашка чаю вранці або простий комплімент принесе більше користі, ніж коробка шоколаду або квіти (хоча і це не завадить).

Будьте терплячі й терпимі, і ви зможете подолати кризи, які неминуче трапляються в сімейних стосунках. Руйнують стосунки, насамперед, критика, сарказм, звинувачення і відсторонення. Перестаньте у всіх негараздах звинувачувати свого партнера. У тому, що стосунки погіршилися, винні обоє. Спробуйте поглянути на ситуацію зі сторони своєї другої половинки, можливо, саме так вам вдасться зрозуміти, у чому суть ваших непорозуміння. Поблажливіше ставтеся до свого коханого/коханогої. Не створюйте скандал, якщо протилежна сторона в чомусь провинилася. Спокійно вясніть, чому так сталося. Ніколи не мовчіть, якщо вас щось не влаштовує. Принцип «перетерплю і забуду» з часом має дуже руйнівну силу. Ви закопаете образу глибоко в душі, але все одно пам'ятатимете її. Спробуйте змінити обстановку. Це стосується як інтер'єру вашого сімейного гніздечка, так і вашого зовнішнього вигляду. Не забувайте висловлювати свої почуття, поверніть у стосунки романтику. Завжди будьте опорою для своєї другої половинки. Навіть якщо проти неї/нього весь світ, ви повинні вміти підтримати і зрозуміти, адже ближчої та ріднішої людини за вас просто немає. Знайдіть спільні інтереси, які вас об'єднують. Виконуйте сімейні обов'язки разом. Спільно плануйте майбутнє. Цікавтеся життям вашої другої половинки. Будьте для свого партнера не просто дружиною/чоловіком, а, в першу чергу, другом.

ЛЮДИ І ДОЛІ

НЕ ПІДДАЄТЬСЯ ЛІТАМ ПОДРУЖЖЯ ЛІХВАНІВ

Через роки подружнього життя Катерина Сильвестрівна і Денис Оксентійович Ліхвани із Височного пронесли любов, злагоді, розуміння та повагу один до одного. Усе життя пропрацювали у колгоспі, а потім у радгоспі – Катерина Сильвестрівна має тридцять років стажу, а Денис Оксентійович сорок шість. Спочатку жінка трудилася на ланках, а чоловік був іздовим, а там разом двадцять сім років давали лад у колгоспному свинарнику, у якому налічувалося 300 голів. Тепер з гордістю згадують, що свинарник займав перше місце у районі, їх ставили у приклад. Коли йшла на пенсію Катерина Сильвестрівна, подарували пральну машину, а їхні фото були на Дошці пошани. Довгий час жінка трудилася головою ветеранської організації. Нині подружжя у селі серед шанованих людей, приклад майбутньому поколінню. На святі села Ліхванів відзначили, як зразкову та поважну пару, від благодійного фонду Степана Івахів «Патріоти Волині» вручили подарунок.

– При нас побудували свинарник, при нас його і занебдали, а я ще сім років працювала, як на пенсію вийшла, – розповідає Катерина Сильвестрівна. – Усю роботу ми робили із чоловіком разом: і їсти варили, і підвозили, тримали у чистоті свинарник, продавали свиней.

ЗАМІЖ У ВІНОЧКУ ТА ГОЛУБЕНЬКОМУ ПЛАТТЯЧКУ

– Усе життя у злагоді – і не сварилися, і не дорікали один одному, чи, не дай Бог, билися. Хоча заміж виходила у шістнадцять, а Денис старший на рік. Мої старші сестри і брат застерігали мене, відмовляли. Казали: «Куди ж я їду, ще й робити толком нічого не вмію і хліба навіль не напечу», не зважала, коли казали: «Хочеш мучитися усе життя, то йди», – розповідає Катерина Сильвестрівна. – Ми були молоді і закохані, один від одного жили недалеко. Зростає Денис із батьком сиротою, бо мама його рано у Вітчизні відійшла. Брат і сестри вже мали свої сім'ї. А нас через юний вік ще й розписувати не хотіли у Височному. Щоб узаконити шлюб, мусили їхати до Ратного, бо вже не-

сила під серцем доньку, а Денису вручили повістку, і він мав іти в армію. Службу проходив на Камчатці, ні разу у відпустку не навідувався, а коли повернувся додому, дочці було два роки. Спочатку ніяк вона не визнавала його, усе казала, що її тато в армії.

Поки чоловік був в армії, Катерина Сильвестрівна жила зі свекром. Тримали чимале господарство, було три дійних корівки. Розривалася між дитиною і роботою, добре, що свекор був хороший, добрий, із ним під одним дахом прожили сорок років. Він усіх внуків побачив, глядіти допомагав.

– Це, напевно, рід такий, що до жінок з такою повагою чоловіки ставилися, – вела мову далі Катерина Сильвестрівна. – Бувало, що свекор мене їсти заставляв, щоб молоко у грудях було, переживав. Бачив, що мені важко з дитиною, покликав на допомогу дівчину із хутора. Було їй років дванадцять, напевно. Поки я по господарству, вона із дитиною бавилася. Бувало, змушує, до клубу пускав потанцювати, а сам глядів. Я ж молода була. Якоюсь колихав-колихав, ради не міг дати, то загорнув у покривало і приніс мені дитину у клуб. Я його не бачу, танцюю. А мені кажуть: «Танцюю», бачиш, свекор у

дверях стоїть, дитину приніс». Кажу: «Нащо ж Ви принесли?» А він мені: «Я їй ради не можу дати. Покорми, та й танцюй собі далі, хоч до світтанку, я ж тебе не жену». Я за дитину, та додому хутчіш, щоб менше хто й бачив.

І чоловік, коли прийшов із армії, і коли вже й сина народила, пускав до клубу, не перечив мені, бо знав, що вже дуже люблю танцювати. Та й клуб близько був, прибіжу, покормлю дитину. Якщо захочу, то ще йду. У нас такого не було, що я не хочу, то й ти не йди. Бувало, як і весілля яке випаде і вдвох не виходить іти, каже: «Ти вельми любиш серед людей бути, то йди». Зате тепер сам по вечорницях ходить, зберуться чоловіки, погомонять – і старість веселіша, а я вже вдома сиджу, його чекаю та телевізора дивлюся. Брати, сестри мого чоловіка вже повмирали, у сім'ї сім душ було.

Прожили, й зроду не обізвав, як то у сім'ях деяких буває, не приведи Господи. Живете разом, як можна образити жінку, все одно ж будеш до неї тулится, а після всього сказаного вона ще й мусить шкодувати, поважати і любити?...

Якщо чоловік замолоду при-

ходив додому випивший, то я до нього з ласкою. Хай спати лягає, все одно п'яному нічого не доведеш, але вже на другий день ганю. Якщо бачу, що прийшов сердитий, старалася не зачіпати. Йшли на якусь бесіду, то вдома йому казала, щоб не напився, щоб не стидилася за нього. Вкрай мені вже не подобалося, коли жінки на людях ганили чоловіка, коли той зайве вживав, тоді він і обізвав її міг і, навпаки, ще на зло робив, бо як то так, жінка буде йому вказувати, що робити. Ми не дотинали один одному, не зневажали один одного.

ТЕПЕР МОЛОДЬ НЕ ТАКА, ЯК БУЛА КОЛИСЬ

– Були дружніші і молодь, і старші люди. Не заздрили достаткам, ділилися усім, – розповідає Катерина Сильвестрівна. – І не пили так, як тепер. У клубі на гармошічці грали – польку, вальс, «страданіє»... На вечорниці по хатах збиралися і пляли. Дівчата за роботою, а хлопці сиділи біля нас, жартавали, то запалка у кудельку кинуть, вона горить у руках, то ще як загравали... По півнях орієнтувалися, яка вже година, якщо вдруге заспівали, то вже пізно, треба розходитися. Була повага до старших, а тепер, як куди їдеш,

можеш почути: «Як старий, то хай у хаті сидить, чого маю місце уступати».

У ПAM'ЯТІ
КОРТЕЛІСЬКА ТРАГЕДІЯ
– Мама і тато картоплю копали, а мене, малу, попросили овечок завернути, – з тривогою Катерина Сильвестрівна. – Почали стріляти, а я кажу: «Ой, дивіться, зірки які падають». Батьки наполюхалися. Запрягли коня і подалися ми у куці. Втікали люди до лісу і до сусідньої Білорусі. Їсти нам не було що, вночі підуть мама з татом, картоплі накопають, принесуть, і мусили пересиджувати, бо ж жити хотілося. Спочатку у Кортелісах били «жидів», а вони багаті були. У них золота було... розказували батьки. Одного «жида» й вони перехували, то привів нам коня, а «жидівка» подушки принесла. Сказали німці кортелісцям на схід іти, а самі заставили їх ями закопати. Старших розстрілювали біля них, а діток так пхали. Згодом могли по розстрілювалися, порозпадалися, і кров свистала. Усюди німці були, і маляри були, чоловіків з собою забирали. Після війни голодували. От те, що було, коли молода була, добре пам'ятаю, а те, що було вчора, ча-

сом і не згадаю.

НА СТАРІСТЬ ЗАЛИШИЛИСЯ УДВОХ

Катерині Сильвестрівні вісімдесят два роки, а Денисові Оксентійовичу вісімдесят три. Від них вісім добротами та спокоєм. Навідується старенька час від часу до церкви у сусіднє село, та має надію, що дочекається ще того часу, коли вже нарешті побудують церкву у Височному. Не піддається літам подружжя Ліхванів, садять городину, мають у господарстві курей, кабанчика, корівку та коня. Катерина Сильвестрівна любить квіти – цвітуть вони біля їхньої ошатної хатини від ранньої весни і до пізньої осені. А ще тужать старенькі за дітьми – донька живе у Москві, один син – на Уралі, другий – у Білорусі, за внуками та правнуками. Телефонують один до одного часто, номери кожного акуратно написані на аркуші, який прикріплений на стіні, та, на жаль, бачаться рідко. Дивляються у рідні обличчя на фотознімках та тяжко зітхають. Ніхто не хоче вертатися до батьківської хати, яку вони звели свого часу.

Леся ГРИНЧУК
с. Височне